

**ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

**ΤΥΠΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ: ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ**

**ΤΑΞΗ: Α΄**

**ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ**

**Κείμενο**

**Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ (1939-2020)**

**ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΑΥΤΟ ΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΧΡΟΝΟ (απόσπασμα)**

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ (σε συνεχή λόγο)**

*(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή)*

**ΘΕΜΑ 2**

**ΘΕΜΑ 2β**

Αρχικά, η μνήμη της ποιήτριας ανατρέχει στις ολόδροσες φιλενάδες της -με τις οποίες είχε ουσιαστική επικοινωνία και κοινά ενδιαφέροντα- (σύνθετο επίθετο που προσδιορίζει το χρονικό πλαίσιο των νεανικών εμπειριών -σε συνάρτηση με τα ρήματα α΄ προσώπου και πληθυντικού αριθμού). Η σύνδεση με το παρελθόν επιτυγχάνεται με αναμνήσεις από την καθημερινή ζωή, όταν οι φίλες ως παιδιά έβλεπαν με απροσποίητο θαυμασμό τα γυαλιστερά ποδήλατά τους όχι ως χρηστικό μέσο μεταφοράς, αλλά ως δύο κινούμενες ρόδες που οδηγούσαν στην ελευθερία και την άφθαρτη ακόμη λάμψη/γυαλάδα του περιβάλλοντός τους. Το επίθετο ατίθασες βοηθά αφενός να σκιαγραφήσουμε τον χαρακτήρα των νέων κοριτσιών που δεν φοβόντουσαν τις φωνές-απειλές των μανάδων τους, προκειμένου να διαμορφώσουν τη δική τους ταυτότητα, και αφετέρου στην πρόβλεψη του περιεχομένου των επόμενων στίχων (6-8). Με την πάροδο του χρόνου, για τις ώριμες, πλέον, φίλες το άδηλο μέλλον έχει αποσυνδεθεί από το παρελθόν με τις αποκτηθείσες συνήθειες ή τις δικαιολογημένες/αδικαιολόγητες αδράνειές τους. Τολμούν να παραμερίσουν τα εμπόδια («τα κλαδιά») που τους έκρυβαν την πραγματικότητα, και επιτυγχάνουν να δουν την έντονα αισθαντική εικόνα του ολόκληρου, ολόγιου-ολόφωτου φεγγαριού με τη μυστηριακή/μαγνητική έλξη, τον εμφατικό ρεαλισμό και τον υπολανθάνοντα συμβολισμό του. Η πανσέληνος μοιάζει με ένα κίτρινο καπάκι κατάλληλο για να κλείσει το στόμιο ενός

διάφανου αγγείου. Οι γυναίκες του ποιήματος, ανεξαρτήτως της μεγάλης ηλικίας τους, εξακολουθούν να έχουν πνευματικές ανησυχίες και να αναζητούν απαντήσεις σε πράξεις και νοήματα που αφορούν το μέλλον τους. Το επίθετο διαφανής συμβάλλει στην κατανόηση της ανάγκης ανάλυσης/ανασύνθεσης της προσωπικής τους αλήθειας και της ανακάλυψης νέων πηγών σωματικής ενέργειας και σκέψης, ακόμα κι αν αποδέχονται ότι η ιστορία με τη νιότη έχει τελειώσει οριστικά. Συμπερασματικά, ο ρόλος των επιθέτων στο συγκεκριμένο ποίημα είναι ιδιαίτερος σημαντικός. Τα επίθετα ενεργοποιούν τη φαντασία, οπτικοποιούν τα γεγονότα, υπογραμμίζουν τα κύρια νοήματα, προσδίδουν πλούτο και ζωντάνια στην ποιητική έκφραση, προωθούν-διευκολύνουν εν γένει την αναγνωστική πρόσληψη. Οι στίχοι αποκτούν αμεσότητα και πειστικότητα, συμβάλλοντας στη σύνθεση μίας ατμόσφαιρας, η οποία κατευθύνει τον/την αναγνώστη/-τρια σε μια λυτρωτική συνομιλία τόσο με το ποίημα όσο και με τον εαυτό του.

**Μονάδες 10**

### **ΘΕΜΑ 3**

-Καλησπέρα.

-Καλησπέρα, σ' ευχαριστώ που ήρθες να μιλήσουμε.

-Θέλεις κάτι;

-Δεν καταλαβαίνεις; Στεναχωριέμαι να βλέπω άδεια τη θέση σου στην τάξη. Και το κακό είναι ότι εάν δεν περάσεις την τάξη από απουσίες, ενώ είσαι τόσο ικανός, ούτε του χρόνου θα είμαστε μαζί.

-Δεν ξέρω γιατί πρέπει να συνεχίσω την προσπάθεια. Ακόμη και να πάρω Απολυτήριο Λυκείου, δεν πρόκειται να ακολουθήσω τις σπουδές που θέλουν οι δικοί μου.

-Διαφωνείς, τελικά, με την ιδέα να σπουδάσεις ή με το τι θα σπουδάσεις;

-Και με τα δύο, αλλά πιο πολύ (για να είμαι ειλικρινής) με ενοχλεί το δεύτερο. Θα ήθελα να ασχοληθώ με τη ζωγραφική, αλλά πώς να τολμήσω να το προτείνω αυτό στους γονείς μου που θέλουν να συνεχίσω το δικό τους έργο ζωής;

-Αν δεν τους εξηγήσεις τι νιώθεις, πώς μπορείς να είσαι σίγουρος ότι θα έχουν αντιρρήσεις για τις επιλογές σου;

-Δύσκολο να αλλάξουν γνώμη.

-Οι γονείς μου ήθελαν να γίνω γιατρός. Τους έπεισα ότι το βιολογικό ελαιόλαδο που θα φροντίσω να βγάλω από τις ελιές του παππού, θα γίνει το φάρμακο που θα με κάνει τον καλύτερο «γιατρό» της γης και των ανθρώπων. Κι έτσι θα σπουδάσω γεωπόνος.

-Λες να με καταλάβουν και οι δικοί μου;

**Μονάδες 40**

### **Εναλλακτική πρόταση**

Αναμένεται, βάσει των στοιχείων του προς μελέτη κειμένου, οι μαθητές/-ήτριες να «χτίσουν» μια συνομιλία για τον τρόπο που επικοινωνούν με τα μεγαλύτερα στην ηλικία άτομα. Να διατυπώσουν τη γνώμη τους με επιχειρήματα και πληρότητα, να προτείνουν μέσα επίλυσης, να εμβαθύνουν σε συναισθήματα-διαθέσεις-συμπεριφορές, σχετικά/-ές με τις συνθήκες ζωής, κατά την κρίσιμη περίοδο της εφηβικής ηλικίας. Ζητείται η δημιουργική ενεργοποίηση για την ανάδυση-ανάδειξη της διακύμανσης και ανάμιξης ψυχολογικών συναισθηματικών καταστάσεων. Δίνεται έμφαση στο γεγονός ότι η διατύπωση αντίθετης/διαφορετικής άποψης δεν μπορεί εκ προοιμίου να απορρίπτεται, αλλά μπορεί να αποτελεί αφορμή ανταλλαγής απόψεων, πεδίο δημιουργίας ουσιαστικού και γόνιμου διαλόγου. Ενδείκνυται να χρησιμοποιηθεί λόγος ανάλογα με την ηλικία, το φύλο, τις σχέσεις/ενέργειες των δρώντων προσώπων και τα χαρακτηριστικά της επιδιωκόμενης επικοινωνίας και του συγκεκριμένου (π.χ. προφορικότητα του κειμένου, ζωντανός διάλογος με φυσικότητα, πειστικότητα και χρήση κατάλληλων εκφραστικών μέσων). Να διαμορφωθεί ένα κατάλληλο για εφήβους φιλικό, καλοπροαίρετο με εξομολογητικό και με ενσυναίσθηση ύφος, ειδικότερα για εκείνους/-ες, οι οποίοι/-ες σε ατομικό, ενδο-δι-ομαδικό και ιδεολογικό επίπεδο σχέσεων, χαράζουν διαφορετική πορεία από αυτή που θα βοηθήσει στην πρόοδο τη δική τους και του κοινωνικού συνόλου. Το κείμενο θα πρέπει να έλκει το ενδιαφέρον και τις προσδοκίες του/της αναγνώστη/-στριας, για να επιτείνεται η αίσθηση της αμεσότητας και συμμετοχής.

**Μονάδες 40**

## **ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ (περιγράμματα)**

*(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή)*

### **ΘΕΜΑ 2**

#### **ΘΕΜΑ 2β**

-αισθητοποίηση της σχέσης της ποιήτριας με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον

-έκφραση/σύνδεση του εσωτερικού-εξωτερικού κόσμου

-ιδιότητες και συγκεκριμένα χαρακτηριστικά:

- φιλενάδων (ολόδροσες, ατίθασες γυναίκες σε νεαρή ηλικία)
- αντικειμένων (γυαλιστερά ποδήλατα, διάφανο αγγείο),
- φυσικών φαινομένων (ολόκληρο, κίτρινο φεγγάρι).

\*(Σημ: Το ουσιαστικό παλαιά μπορεί να συμπεριληφθεί στον πίνακα των επιθέτων, εφόσον γίνει σαφές ότι χρησιμοποιείται από τους/τις μαθητές/-τριες ως επίθετο π.χ. παλαιά γεγονότα)

**Μονάδες 10**

### **ΘΕΜΑ 3**

- εφηβική ηλικία
- συνομιλία νέων- επικοινωνία με τα μεγαλύτερα στην ηλικία άτομα
- διατύπωση προσωπικής γνώμης/άποψης και τρόποι δημιουργίας ενός ουσιαστικού και γόνιμου διαλόγου
- έκφραση συναισθημάτων
- κατάλληλη σύνδεση επικοινωνιακού πλαισίου-συγκεκριμένου-περικειμένου-ύφους κειμένου

**Μονάδες 40**